НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Методичні рекомендації
до практичних занять для студентів,
що навчаються за спеціальністю
051 – Економіка
(Для всіх форм навчання)

Видавництво НУА

НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Методичні рекомендації
до практичних занять для студентів,
що навчаються за спеціальністю
051 – Економіка
(Для всіх форм навчання)

Харків
Видавництво НУА
2020

УДК 336.7 (078)
Г86

Затверджено на засіданні кафедри економіки та права
Народної української академії.
Протокол № 9 от 06.04.2020

А в т о р - с о с т а в и т е л ь *Тимохова Г.Б*
Р е ц е н з е н т *Цибульська Е.І.*

Г86 **Гроші та кредит** : методичні рекомендації до практичних занять для студентів ,що навчаються за спеціальністю 051 – Економіка (для всіх форм навчання) / Нар. укр. акад. [каф. економіки та права ; авт.-сост. Г.Б. Тимохова]. – Харків : Вид-во НУА, 2020. – 60 с.

Методичні рекомендації містять учбово-методичний план та програму дисципліни; списки літератури; плани практичних занять з методичними вказівками до вирішення завдань; питання до іспиту. Викладений матеріал дає можливість організації самостійної роботи студентів.

УДК 336.7 (078)

© Народная украинская академия, 2020

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Гроші та кредит» є формування у студентів теоретико-методологічної бази для розуміння системи взаємозв'язків у сфері грошових, валютних і кредитних відносин, а також набуття практичних вмінь і навичок щодо аналізу стану й кон'юнктури грошово-кредитного ринку.

Завдання вивчення дисципліни «Гроші та кредит» полягає у набутті студентами необхідних знань з теорії і практики функціонування системи грошово-кредитних відносин, а також вивчення закономірностей механізму функціонування грошового ринку.

Предметні компетенції з дисципліни

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки

Знання та розуміння предметної області професійної діяльності

Здатність до креативного та критичного мислення.

Здатність до аналізу і синтезу соціально-значущих проблем та процесів.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність застосовувати різні методи та інструментарій для прийняття науково обґрунтованих економічних та управлінських рішень.

Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудових відносин.

Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

Вивчення дисципліни передбачає проведення лекцій, семінарів, практичних та індивідуальних занять. Окрема частина програмного матеріалу повинна бути засвоєна студентами в процесі самостійної роботи, виконання тестових та розрахунково-аналітичних завдань.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність та функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Форми грошей та їх еволюція. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота, ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Купівельна спроможність грошей та рівень цін. Гроші як засіб обігу. Гроші як засіб накопичення. Гроші як кошти платежу та виникнення кредитних грошей. Закони грошового обігу.

Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Основні суб'єкти грошового обороту: фірми, сімейні господарства, державні структури, фінансові посередники. сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Грошова маса та основні форми її існування. Агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні. Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Основні шляхи та показники інтенсифікації .

Тема 3. Грошові системи

Поняття грошової системи. Основні принципи організації та побудови грошових систем. Призначення та місце грошової системи в економічній системі країни. Елементи грошової системи та їх характеристика. Національно-державна обумовленість і призначення грошової системи. Склад грошової системи. Біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система «кульгаючої» валюти). Монометалізм (золотомонетний стандарт, золото злитковий стандарт, золотодевізний стандарт). Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природного (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті і закриті грошові системи. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні:

запровадження тимчасової валюти, паралельний обіг купоно-карбованця та рубля, процес стабілізації тимчасової валюти.

Тема 4. Інфляція та грошові реформи

Суть інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція». Інфляція витрат. Імпортна інфляція.

Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери. Особливості інфляційного процесу в Україні. Грошові реформи: поняття та цілі. Класифікація грошових реформ. Таргетування інфляції.

Тема 5. Валютні відносини та валютні системи

Суть і види валютних відносин. Поняття валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна. Валютний ринок: суть та основи функціонування. Валютні операції. Види валютних операцій. Котирування валют. Валютний курс, його функції. Суть, основи формування та види валютного курсу. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валюти. Порядок визначення валютних курсів. Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Регламентація статусу валюти та порядок здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютної виручки, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо).

Тема 6. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування суті грошей послідовниками кількісної теорії. Відмінності в поглядах на гроші послідовників кількісної теорії грошей і трудової теорії вартості. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. «Трансакційний варіант» І. Фішера. «Кембриджська версія» кількісної теорії. «Передаточний механізм» у трактовці Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій. Сучасний монетаризм як альтернативний напрям кількісної теорії. Відмінності монетаристських трактовок ролі держави з регулювання економіки. Вклад М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного

варіанта кількісної теорії. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій.

Тема 7. Кредит у ринковій економіці

Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Кредит як форма суспільних відносин. Основні функції кредиту. Суб'єкти та об’єкти кредитних відносин. Ознаки кредиту в ринковій економіці. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Види кредиту. Механізм банківського кредитування. Форми забезпеченій та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих видів банківського кредиту. Економічні межі кредиту. Кредитні відносини та інфляція. Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процентний ризик. Процент в умовах інфляції.

Тема 8. Кредитні системи

Поняття кредитної системи. Об’єктивні економічні умови формування кредитної системи. Основні етапи розвитку кредитної системи. Принципи побудови кредитної системи. Роль та місце кредитної системи в сучасному економічному просторі. Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку. Основні типи кредитних систем. Структура кредитної системи. Загальна характеристика основних структурних елементів кредитної системи. Характеристика фінансових посередників фінансово-кредитної системи держави. Кредитне регулювання. Механізм забезпечення стійкості кредитної системи.

Тема 9. Центральний банк та його роль в економіці

Центральний банк – орган державного грошово-кредитного регулювання економіки. Історичні аспекти організації центральних банків. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків. Незалежність центральних банків. Особливості взаємовідносин центральних банків з виконавчою владою. Функції центрального банку. Емісія готівки та організація грошового обігу. Функція банку банків. Функція банку уряду. Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. Організаційна і функціональна структура НБУ. Повноваження Правління НБУ. Основні напрями діяльності НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ. Банківський нагляд. Формування інформаційної системи. Пасивні та активні операції НБУ.

Тема 10. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи

Суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Класифікація комерційних банків. Організаційна та функціональна структура комерційного банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку.

Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності комерційних банків. Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.

Тема 11. Реалізація грошово-кредитної політики.

Грошово-кредитна політика центрального банку – суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово-кредитного регулювання. Основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська. Загальні методи реалізації грошово-кредитної політики. Політика облікової ставки. Операції на відкритому ринку. Політика обов'язкових резервів. Політика рефінансування. Селективні способи реалізації грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту. Фінансова репресія держави

Тема 12. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи

Валютна політика Національного банку України; валютні регулювання держави; валютний контроль в Україні; міжнародні взаємовідносини України і участь її в міжнародних фінансових організаціях. Міжнародний валютний фонд, його ціль, історія творення, членські квоти, конвертованість валюти України та її права; кредити міжнародного валютного фонду, його види; міжнародний банк реконструкції і розвитку (світовий банк), його засновники, діяльність, сфера розповсюдження впливу.

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ(ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ ТА ГРОШОВОГО ОБІГУ

Мета: засвоїти та поглибити теоретичні знання про сутність і функції грошей, специфіку еволюції форм грошей, грошового обігу, визначити роль грошей в ринковій економіці

Основні поняття: гроші як загальний вартісний еквівалент ,гроші як технічний інструментарій обміну, функції грошей, функціональні форми грошей, вартість грошей ,товарні гроші, металеві гроші, кредитні та електронні гроші. Вексель. Чек. Банкнота. Платіжна система.

Питання:

1.1. Сутність і функції грошей
1.2. Форми грошей
1.3. Функції грошей

Питання для самоконтролю

1.Які існують погляди на походження і сутність грошей?
2. Як гроші розв'язують протиріччя товарного ринку?
3. Назвіть види грошей та охарактеризуйте їх.
4. Що належить до кредитних грошей?
5. Значення грошей як засобу обігу та платежу.
6. Особливість функції нагромадження і заощадження.
7. Світові гроші, їхній зміст та значення в міжнародних економічних відносинах.
8. У чому полягає відмінність справжніх грошей від знаків вартості?
9. Чим відрізняються паперові гроші від кредитних?
10. Покажіть особливості реалізації функцій грошей в економіці України.
11. Розкрийте роль банківських пластикових карток у грошовому обігу.
12. Що стало причиною виникнення грошей?

Практичні завдання

1. Метою логічних контрольних завдань є побудова логічних ланцюгів із наведеного переліку складових. Кожен правильно побудований ланцюжок має складатися з трьох взаємопов'язаних між собою елементів (наприклад, 1–8– 20).

Кожен із наведених елементів можна використати тільки один раз. У результаті ви повинні отримати п'ять логічних ланцюжків на основі зіставлення конкретних подій між собою, визначення сутності і змісту певних понять, явищ.

Перелік складових:

1) масштаб цін;

2) володіння фіктивним капіталом;

3) встановлене вартісне співвідношення між золотом і сріблом не відповідало їх ринковій вартості;

4) наявність системи зв'язку щодо акумуляції та мобілізації грошового капіталу;

5) засіб вираження вартості у грошових одиницях, що базується на фіксованій державою ваговій кількості металу в грошовій одиниці;

6) сукупність банків і банківських інститутів, що наявні у тій чи іншій країні у певний історичний період;

7) недоліки біметалічної грошової системи;

8) грошова система;

9) не має єдиного загального еквівалента, що суперечить природі функції грошей;

10) біметалізм як тип грошової системи;

11) складається під впливом попиту і пропозиції;

12) золотомонетний стандарт;

13) запровадження внутрішньої конвертованості національної валюти;

14) форма організації грошового обігу в країні, яка склалася історично і закріплена національним законодавством;

15) золото та срібло;

16) золотозливковий стандарт;

17) монометалізм як тип грошової системи;

18) може бути як золотим, так і срібним;

19) золотовалютний (золотодевізний) стандарт;

20) характерний для країн із золотовалютним стандартом;

21) функціонування у вигляді системи паралельної валюти, подвійної або "кульгаючої" валюти;

22) системи металевого обігу та системи обігу кредитних і паперових грошей.

2. Порівняти окремі види грошей, розкрити їх переваги й недоліки при виконанні ними різних функцій. Чи всі види грошей рівною мірою виконують ці функції?

3. Перелічити, які функції виконують гроші: виплата заробітної плати, надання кредиту, прийом ощадних і строкових депозитів, участь у торгах на біржі, оплата комунальних послуг.

4. Капітал у 1000 грн вкладено в банк на 6 місяців при 6% річних. Знайти величину капіталу, що буде отримана через 6 місяців.

5. Фірми А и Б - іноземні партнери. А- України, Б-Б- іноземної держави. Банки, що обслуговують ці фірми, мають кореспондентські відносини. Українська фірма повинна оплатити послуги іноземного партнера. При цьому в неї є гривни, але немає валюти. Банк, що обслуговує А, виписує вексель у валюті, ухвалюючи від А гривни за курсом. Платником за векселем є банк, що обслуговує фірму Б. Банк, що обслуговує фірму Б, оплачує документи фірми Б, яка тримає вексель, виставлений банком А. Банки розраховуються між собою після погашення векселя. При цьому банк фірми А перераховує валюту на рахунок банку Б. Яким векселем опосередковують розрахунки? Покажіть схему руху цього векселя.

6. Залізниця споживає електроенергію з електростанції, яка одержує газ від газопереробного підприємства, шахта користується послугами залізної дороги для перевезення вугілля. На рахунку залізної дороги не було достатньої суми грошей, і розрахунки між нею й електростанцією був зроблений векселем. Платником за векселем є шахта, оскільки вона, у свою чергу, не розплатилася із залізницею. Електростанція розплачується векселем, отриманим від залізної дороги з газопереробним підприємством, і, отже, вексель переходить до газопереробного підприємства. Після закінчення строку векселя газопереробне підприємство пред'являє вексель шахті для оплати. Визначити вид векселя й представити схему його руху

Література
4, 5, 7, 8, 10, 11, 19, 26.

ТЕМА 2. ГРОШОВИЙ ОБОРОТ І ГРОШОВІ ПОТОКИ

Мета: засвоїти сутність, призначення та структуру грошового обороту, механізм взаємозв'язків через грошовий оборот основних груп економічних суб'єктів та головних ринків, визначити фактори впливу на швидкість обігу грошей та її значення для економіки.

Основні поняття: грошова маса, швидкість обігу грошей , монетарні фактори, кредитні операції, грошова база, норма обов'язкового резерву, прості рівняння грошового обігу, механізм саморегулювання грошового ринку, грошовий оборот, рух грошей, .грошові потоки, готівковий оборот, безготівковий грошовий оборот, грошовий агрегат.

Питання:

2.1. Структура й характеристика грошового обігу
2.2. Характеристика грошової маси
2.3. Методи визначення швидкості обігу грошей

Практичні завдання

Завдання 1

За яких умов кількісна теорія грошей може добре прогнозувати взаємозв'язок між змінами грошової маси й рівня цін? Чи показує кількісна теорія взаємозв'язок між збільшенням грошової маси й зростанням рівня цін за короткі проміжки часу?

Завдання 2.

Визначте, як зміниться номінальний обсяг ВВП, якщо швидкість обігу грошей становить 1,84 оборотів і залишається незмінною, а грошова пропозиція зросте з 300 до 431 млрд грн.

Завдання 3

3. Розрахуйте величину грошового агрегату М2 за такими даними:
— готівка на руках у населення — 134,43 млрд грн;
— готівка в касах юридичних осіб — 39,43 млрд грн;
— строкові депозити — 302,11 млрд грн;
— кошти на спеціальних карткових рахунках — 5,3 млрд грн;
— готівка в оборотних касах банків — 23 млрд грн;
— депозити до запитання — 114 млрд грн.

Завдання 4

На підставі інформації, що наведена у таблиці, розрахувати рівень монетизації економіки. Як зміниться рівень монетизації, якщо зросте грошовий агрегат М2?

№ пор	Показник	Одиниця виміру	Сума
1	Переказні депозити в іноземній валюті	% від строкових коштів	65
2	Переказні депозити у національній валюті	млрд. грн.	90
3	Строкові депозити у національній валюті	млрд. грн.	170
4	Кошти поза банками	млрд. грн.	120
5	Цінні папери власного боргу	% від М2	3
6	Вартість ВВП за рік	млрд. грн.	1750
7	Готівка в касах банків	млрд. грн.	90

Завдання 5

На підставі інформації, яка наведена в таблиці, визначити показники грошової маси М3 та грошової бази Гб. Яка існує залежність між грошовим мультиплікатором та грошовою базою?

№ пор	Показник	Одиниця виміру	Сума
1	Кошти поза банками	млрд. грн	110
2	Кошти в касах банків	% від М0	12
3	Переказні депозити у національній валюті	% від М0	180
4	Строкові депозити у національній валюті	млрд. грн.	170
5	Цінні папери власного боргу	млрд. грн	3
6	Резерви банків	млрд. грн.	20
7	Переказні депозити в іноземній валюті екв.	млрд. грн.	120

Завдання 6.

Порівняйте фактичну швидкість обіговості грошей у наявному грошовому обігу з ідеальним значенням, якщо середня грошова маса за звітний період, розрахована за агрегатом М1, становить: М0 = 110 млрд грн, сума поточних рахунків у комерційних банках становить 10% від М0, депозити до запитання — 70 млрд грн, середній розмір грошових надходжень у каси банків — 3,8 млрд

грн, сума видатків — 65% розміру надходжень. Ідеальне значення швидкості обігу грошей — 1.

Завдання 7

Визначити кількість грошей, необхідних для безінфляційного обігу, за такими даними:

— сума цін реалізованих товарів, робіт, послуг (ВВП) — 890 млрд грн;

сума цін товарів, робіт, послуг, що реалізовані з відстроченням платежу — 23% обсягу реалізації товарів, робіт та послуг;

— сума платежів за зобов'язаннями, термін оплати яких настав, — 134 млрд грн;

— сума платежів, що взаємно погашаються, — 19% загального обсягу реалізації товарів, робіт та послуг;

— середня кількість оборотів грошової маси (М2) за рік — 6.

7.1. Як саме зміниться обсяг грошової маси, якщо її оборотність зросте на 3 оберти?

7.2. Як саме зміниться обсяг грошової маси, якщо не буде проводитися взаємне зарахування боргів?

Завдання 8

Визначити реакцію грошей та її причини у повній моделі пропозиції грошей:

Суб'єкт грошового ринку	Зміна параметру	Реакція грошей (М)	Причина
Центральний банк	Норма обов'язкових резервів на чекові депозити (r_d) ↑		
	Власна грошова маса ($МВ_n$) ↑		
	Облікова ставка (i_d) ↑		

Література
4, 5, 7, 8, 10, 11, 19, 26

ТЕМА 3. ГРОШОВІ СИСТЕМИ

Мета: володіти навичками філософського мислення для вироблення системного, цілісного погляду на особливості розвитку грошових систем, навичками використання отриманої інформації в галузі грошового обігу, методологією економічного дослідження особливостей розвитку грошових систем, термінологією, яка описує процеси створення грошових систем, їх видів і форм.

Основні поняття: грошова система та її елементи, типи грошової системи. види готівкових грошових знаків, регламентація безготівкового обороту, валютна система, біметалізм, монометалізм, елементи грошової системи України

Питання:

3.1 Грошові системи, принципи побудови.
3.2. Види та типи грошових систем.
3.3. Склад грошової системи.

Питання для самоконтролю

1. Що таке грошова система?
2. Назвіть основні принципи організації грошової системи.
3. Перелічіть складові грошової системи і коротко охарактеризуйте кожну з них.
4. Як поділяються грошові системи залежно від форми функціонування грошей?
5. Як відрізняються різновиди біметалізму?
6. Про що йдеться в законі Коперника—Грешема? Чи діє цей закон у сучасних умовах?
7. . Як підтримувалася рівновага на грошовому ринку за умов золотомонетного стандарту?
8. Що означає та на яких засадах функціонує паперова грошова система?
9. Назвіть провідні елементи грошової системи України.
10. Чим викликана необхідність створення грошової системи в Україні?
11. Як на прикладі України використовується принцип кредитного характеру грошової емісії?
12. Чому грошовий обіг не є вартісним?

Практичні завдання

Завдання 1

Визначте ефективну середньорічну відсоткову ставку за таких умов: грошову суму 34000 грн розміщено в комерційному банку на депозиті; річна відсоткова ставка, за якою щоквартально здійснюється нарахування відсотка, становить 21%.

Завдання 2

Визначте кількість років розміщення грошей на депозитному рахунку в банку за такими даними: сума, що належить до розміщення, — 9000 грн; сума, що очікується наприкінці періоду розміщення — 11 000 грн; річна ставка складного відсотка, який пропонує банк, — 18,8%

Завдання 3

а) припустимо, що кожна грошова одиниця, необхідна для обслуговування обігу товарів та послуг, обертається 4 рази на рік. Номінальний ВНП становить 2000 гр.од. Визначте розмір трансакційного попиту на гроші.

б) дані таблиці дають уяву про спекулятивну складову попиту на гроші за різних рівнів ставки відсотку. Знайдіть загальний попит на гроші та побудуйте криву попиту на гроші.

в) визначте рівноважну ставку відсотку, якщо пропозиція становить 600 гр.од.

г) визначте розмір попиту на гроші та рівноважну відсоткову ставку, якщо: обсяг номінального ВНП зросте на 80 гр.од.; скоротиться на 120 гр.од.

Ставка відсотку, %	Обсяг попиту на гроші, гр.од.	
	Спекулятивний	загальний
16	20	
14	40	
12	60	
10	80	
8	100	
6	120	
4	140	

Завдання 4.

Маємо 2 варіанти інвестицій. При реалізації першого варіанту при вкладенні 10 тис. грн. дохід через рік складе 10 тис. грн., а при втіленні другого варіанту при вкладенні 10 тис. грн. дохід через 3 місяці складе 2500 грн. Який варіант інвестування Ви обрали б і чому?

Завдання 5.

Припустимо, що Україна намагається стабілізувати співвідношення гривня/долар за умови, що ціни в доларах щорічно зростають на 7%.

а) Яким повинен бути рівень інфляції в Україні для здійснення стабілізації обмінного курсу валют?

б) Який повинен бути темп росту грошової маси в Україні, якщо співвідношення кількісної теорії грошей виконується в Україні і США при постійних поведінкових коефіцієнтах k, а економічний ріст у Україні складає 2% у рік?

в) Чи збережеться сталість поведінкових коефіцієнтів, якщо в Україні з'явиться тенденція до зниження процентних ставок?

Література
5, 6, 7, 8, 10, 11, 17, 19, 26

ТЕМА 4. ІНФЛЯЦІЯ. СИСТЕМА АНТИІНФЛЯЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Мета: розкрити сутність і зміст інфляції як прояв нестабільності розвитку ринкової економіки, виявити способи і методи боротьби з інфляцією на макроекономічному рівні, оволодіння методикою вимірювання показників інфляції.

Основні поняття: форми інфляції, інфляція попиту, інфляційний цикл, інфляція і дефляції, показники вимірювання інфляції, фіскальна інфляції, індекс інфляції, інфляція попиту, інфляція пропозиції, нуліфікація, девальвація, ревальвація, деномінація, грошові реформи, таргетування.

Питання:

4.1. Інфляція: сутність і форми прояву.
4.2. Види та типи інфляції.
4.3. Антиінфляційна політика держави.

Питання для самоконтролю

1. Чи пов'язана інфляція зі зростанням вартості життя або падінням купівельної спроможності грошей?
2. У чому полягає мета антиінфляційної політики держави?
3. Як відбувається перерозподіл багатства при гіперінфляції? Пояснити, хто при цьому втрачає і хто виграє.
4. Соціально-економічні наслідки інфляції.
5. Який взаємозв'язок інфляції й безробіття?
6. Особливості таргетування інфляції у трансформаційній економіці.
7. Розгляньте думку про те, що виникнення інфляції й дефляції буде й малоймовірним, і неможливим, якщо уряд буде відсторонено від контролю за встановленням кількості грошей. Проілюструйте свою відповідь прикладами з Великої депресії 1929–1932 рр. й «Великої інфляції» 1972–1975 рр.
8. Дайте визначення поняття грошової реформи?
9. Які види грошових реформ Ви знаєте?
10. . Назвіть основні особливості грошової реформи в Україні?
11. Як і чому виникла проблема компенсації населенню заощаджень, втрачених унаслідок гіперінфляції?
12. Чи завжди інфляція негативно впливає на економіку?

Практичні завдання

Завдання 1

Поясніть, чому при гіперінфляції рівень монетизації економіки знижується.

Завдання 2

Розгляньте такі випадки державного втручання в економіку: обмеження забруднення повітря, наукові пошуки вакцини проти СНІДу, виплати для перестарілих, регулювання цін місцевої водної монополії, заходи монетарної політики щодо приборкання інфляції. Яка роль держави розкривається в кожному прикладі.

Завдання 3

Характеристика ситуації: Вкладник відкрив депозит в сумі 50 000 грн. на 3 місяці з щомісячним нарахуванням складних процентів. Процентна ставка по вкладу складає – 30% річних. Рівень інфляції – 4% в місяць. Постановка завдання: Визначити, яку суму отримає вкладник на момент закриття рахунку та розрахувати індекс інфляції за три місяці.

Завдання 4

Оцінити суму вкладу з точки зору купівельної спроможності та реальний доход вкладника з точки зору купівельної спроможності. Зробити висновки.

Завдання 5

Існує зобов'язання сплатити 100 тис. грн через 5 років. Сторони погодилися змінити умови погашення боргу. Через 2 роки виплачується 30 тис., а залишок – через 4 роки після першої виплати. Визначити суму остаточного платежу при 21% річних.

Завдання 6

Для погашення боргу величиною 45 000 грн зі строком погашення 18.04. позичальник виписав своєму кредиторові векселі: один – на суму 12 000 грн зі строком погашення 30.05, другий – на суму 15 000 грн, зі строком погашення 15.07 і два однакових векселі зі строками погашення 24.06 й 25.08. Знайти номінальну величину цих двох векселів.

Завдання 7

На основі наступних даних:

рік	ІСЦ, %	середньозважена відсоткова ставка за кредитами, %
X	110	49,1
У	120	54,5
Z	119	53,4

Необхідно розрахувати:

а)період подвоєння цін ("правило 72" і "правило 69");

б)рівень інфляції у кожному році;

в)реальну доходність позичкових операцій ("формула Фішера").

Завдання 8

Припустимо, що надається кредит у 100 тис. грн за нульового рівняння інфляції. При цьому кредитор розраховує отримати 115 тис. грн. Але в

економіці почалися інфляційні процеси, і рівень інфляції становить 15%.

а) Хто за цих умов матиме вигоду, а хто зазнає витрат?

б) Обчисліть ці витрати.

Завдання 9

Визначте очікуваний темп цінової інфляції звітного року, якщо в попередньому році середня маса грошей в обороті становила 548 млрд грн, при чому вона здійснила 2,7 обороту, фізичний обсяг ВВП становив 791 млрд од.

Завдання 10

Припустимо, що Україна намагається стабілізувати співвідношення гривня/долар за умови, що ціни в доларах щорічно зростають на 7%.

а) Яким повинен бути рівень інфляції в Україні для здійснення стабілізації обмінного курсу валют?

б) Який повинен бути темп росту грошової маси в Україні, якщо співвідношення кількісної теорії грошей виконується в Україні і США при постійних поведінкових коефіцієнтах k, а економічний ріст у Україні складає 2% у рік?

в) Чи збережеться сталість поведінкових коефіцієнтів, якщо в Україні з'явиться тенденція до зниження процентних ставок?

Завдання 11

У кінці кожного місяця сім’я робить внесок у банк у сумі 1 тис. грн під номінальну ставку 18%. Нарахування відсотків щомісячне. Який необхідний строк, щоб сума накопичень стала достатньою для купівлі легкового автомобіля вартістю 258 тис. грн? Розв’яжіть задачу для випадку врахування інфляції, якщо річний рівень інфляції очікується 10%.

Завдання 12

Передбачається поставка обладнання вартістю 800 тис. грн. Можливі такі варіанти поставок:

а) аванс — 15%. Оплата вартості, яка залишилася, протягом 2 років однаковими місячними платежами під номінальну ставку 16% річних. Нарахування відсотків щомісяця;

б) аванс — 10%. Відстрочка платежу протягом 6 місяців. Оплата вартості, яка залишилася, однаковими квартальними платежами протягом 2 років. Нарахування відсотків один раз на рік за ставкою 17% річних.

Розгляньте фінансові умови запропонованих варіантів.

Розв’яжіть задачу також для випадку, коли річний рівень інфляції очікується на рівні 6%.

Проста річна облікова ставка банку 9,5%, а реальна річна облікова ставка 4,6%.

Визначте річний рівень інфляції.

Література

4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 19, 26

ТЕМА 5. ВАЛЮТНИЙ КУРС І ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Мета: засвоїти сутність, призначення та структуру грошового обороту, механізм взаємозв'язків через грошовий оборот основних груп економічних суб'єктів та головних ринків, визначити фактори впливу на швидкість обігу грошей та її значення для економіки.

Основні поняття: валюта ,валютні операції, валютний ринок, валютне регулювання, валютний курс, конвертованість валюти ,гнучкі (плаваючі) курси ,валютна інтервенція, механізм регулювання валютного курсу, валютні систем, міжнародні розрахунки, конверсійні операції, форми міжнародних розрахунків, валютні ризики і валютне регулювання, валютний механізм.

Питання:

5.1. Поняття валюти, її призначення та сфери використання

5.2. Валютні курси та конвертованість валют. Механізм забезпечення конвертованості валюти

5.3. Суть валютного регулювання

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте міжнародний валютний ринок.
2. Перерахуйте фактори коливання валютних курсів в умовах паперово-грошових систем.
3. Перерахуйте основні форми валютних обмежень.
4. Як реалізується механізм забезпечення конвертованості валюти?
5. Як здійснюється регулювання грошової маси за допомогою валютних операцій?
6. У чому полягає сутність механізмів регулювання валютного курсу?
7. Розгляньте поширену думку про те, що в країні має бути тільки одна валюта, і що вона повинна контролюватися урядом. Під час обговорення використайте приклади з далекої й недавньої історії.
8. Що таке паритет купівельних спроможностей валют і чи має він зв'язок з курсом, як визначається?
10. Що таке реальний валютний курс? Чим він відрізняється від номінального курсу?
11. Що таке ефективний валютний курс? Який валютний курс протистоїть ефективному?
12. Які чинники впливають на величину валютного курсу та викликають його коливання?

Практичні завдання

Завдання 1

Японський банк хоче купити в учасника фінансового ринку долари США в обмін на JPY 750 млн. Визначити, яку котировку встановлює учасник фінансового ринку і скільки доларів отримає японський банк.

Завдання 2

Банк надає кредит у сумі 5 млн. дол. США на 3 міс. За процентною ставкою 7,25 % річних. Дата здійснення операції –14 жовтня .Визначити, скільки грошей одержить цей банк у визначений термін?

Завдання 3

Поточний курс USD/UAH = 7,594 – 8,034. Форвардна маржа становить:

а) 0,160–0,180;

б) 0,150–0,130.

Визначити курси "аутрайт".

Завдання 4

Валютний дилер відносно форвардного курсуUSD/EUR = 4,578 – 5,698 за угодою на 6 міс. отримав інформацію про форвардну маржу: 0,160 – 0,140.

Визначити:

а) котировка здійснюється з премією чи з дисконтом?

б) для якої з валют відсоткові ставки вищі, а для якої нижчі?

Завдання 5

Спот-курс USD/ITL = 2368,00 – 2275,00. Премія місячного контракту становить 230,0-237,5. Спот-курс USD/CHF =2,3135 – 2,3145. Премія для місячного контракту 55–50.Визначити форвардний крос-курс ITL/CHF за 1000 італійських лір.

Завдання 6

Спот-курс USD/UAH = 3,9950 – 4, 0850. Відсоткові ставки на грошовому ринку становлять:

·за доларовими депозитами – 15 %;

за доларовими кредитами – 20 %;

·за гривневими депозитами – 22 %;

·за гривневими кредитами – 29 %;

Термін форвардної угоди – 3 міс. (90 днів), а тривалість у відсоткового року – 360 днів.

Визначити: форвардну маржу (премія чи дисконт); курс "аутрайт" USD/UAH.

Завдання 7

Спот-курс USD/EUR = 1,6480 – 1,6750. Відсоткові ставки на грошовому ринку дорівнюють:

· за депозитами в USD (Сд.б) – 11,2 %;
· за кредитами в USD (Ск.б) – 16,4 %;
· за депозитами в EUR (Сд.зм) – 10,1 %;
· за кредитами в EUR (Ск.зм) – 13,7 %.

Термін форвардної угоди (Т) становить 6 міс. (180 днів), а термін відсоткового року – 360 днів.

Визначити: форвардну маржу (премія чи дисконт); курс "аутрайт" USD/EUR.

Завдання 8

Американський банк має у своєму розпорядженні 20 млн. EUR вільних коштів з метою одержання максимального прибутку. На момент прийняття рішення спот-курс продажу USD / EUR =1,5400. Відсоткова ставка за доларовими кредитами – 9 %, а за кредитами у євро – 6 %.Дилери банку одержали зі сторінок REUTERS інформацію. Фондовий курс на контракт тривалістю 12 міс. може становити 1,5500 –1, 5600.

Визначити: якою має бути стратегія банку? які прибутки (збитки) може одержати банк, якщо через рік спот-курс USD/EUR буде:

а) 1,5500 – 1, 5600;
б) 1,5200 – 1, 5300?

Література
4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 17, 19

ТЕМА 6. КІЛЬКІСНА ТЕОРІЯ ГРОШЕЙ І СУЧАСНИЙ МОНЕТАРИЗМ

Мета: засвоїти та поглибити теоретичні положення про розвиток теорії грошей, дослідити особливості розвитку кількісної теорії грошей і сучасного монетаризму.

Основні терміни та поняття: монетаризм, металістична теорія грошей «кембриджська школа», торговий баланс, меркантилісти, політика «дешевих грошей», норма відсотку, рівняння грошового обміну, крива Філіпса, ціна, витрати, заробітна плата.

Питання:

6.1. Особливості розвитку теорії грошей

6.2. Класична кількісна теорія грошей

6.3. «Кон'юнктурний» варіант М. І. Туган-Барановського. Неокласична кількісна теорія грошей.

6.4. Сучасний монетаризм

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте ранню кількісну теорію грошей.
2. Проаналізуйте рівняння обміну І. Фішера.
3. Порівняйте рівняння обміну Фішера з кембриджським рівнянням.
4. В чому новизна підходу Дж М. Кейнса до аналізу грошей?
5. Які виділяють мотиви заощадження?
6. В чому полягає подібність і відмінність в аналізі грошей Кейнсом і Фрідменом?
7. В чому полягає «кон'юнктурний» варіант М. І. Туган-Барановського
8. Як можна формалізувати «передавальний механізм» впливу грошей на реальну економіку в кейнсіанському трактуванні, в чому його новизна та недоліки?
9. Які основні положення і недоліки номіналістичної теорії грошей?
10. Що представляє собою сучасний монетаризм?
11. Що нового вніс у кількісну теорію український економіст М. Туган-Барановський?
12. У чому виявляється зближення позицій монетаристів і кейнсіанців та чи можливий їх синтез з позицій практики економічного регулювання?

Практичні завдання

Завдання 1

Економіка країни характеризується наступними показниками:

Показники	млн. євро
Споживчі витрати	96
Інвестиції	58
Експорт товарів та послуг	62
Імпорт товарів та послуг	52
Державні витрати	10

Розрахуйте:

1) обсяг валового національного продукту (GNP);
2) якщо імпорт збільшиться на 5 %, а експорт – на 12 %, то чому буде дорівнювати:

а) валовий національний продукт;

б) торговий баланс;

в) торговий оборот.

Завдання 2

Розрахуйте мультиплікатор інвестицій, якщо розмір автономних інвестицій збільшився з 100 до 120 гр. од., а приріст рівноважного ВНП складає 100 гр. од.

Завдання 3

Грошова маса країни характеризується наступними даними:

Обсяг товарів та послуг	3 млрд.грн.
Рівень товарних цін	5 од.
Сума готівки	30 % від ВНП
Сума вкладів до запитання	10 % від ВНП
Сума строкових вкладів	5 % від ВНП
Сума коштів за трастовими операціями	5 % від ВНП

Визначте:

1) обсяг валового національного продукту;
2) обсяг грошової маси;
3) швидкість обігу грошей в економіці.
4) обсяг пропозиції грошей MS.

Завдання 4

Функція споживання має вигляд: C = 450+0,6Y, де Y – національний дохід, а обсяг інвестицій складає 1600 ум. од. Розрахуйте обсяг національного доходу.

Завдання 5

Функція споживання має вигляд: C=100+0,85Y′, де Y′ – обсяг використовуваного доходу, який характеризується наступними даними:

Роки	Використовуваний дохід, грн.	Споживання, грн.	Інвестиції, грн.
1	1000		
2	2000		
3	3000		
4	4000		
5	5000		

За даними таблиці визначити:

1) витрати домогосподарств на споживання та витрати фірм на інвестиції при кожному рівні використовуваного доходу;
2) при якому обсязі використовуваного доходу виконується рівність: С=У′;
3) мультиплікатор інвестицій.

Завдання 6

Природний рівень безробіття в поточному році складає 6 %, а фактичний 10 %. Визначте величину відносного відхилення фактичного ВНП від потенційного при умові, що коефіцієнт чутливості ВНП до динаміки циклічного безробіття дорівнює 2.

Література
4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 17, 19,26

ТЕМА 7. КРЕДИТ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

***Мета**:* пізнати сутність кредиту, його структуру та специфічні ознаки; зрозуміти, як і чому виник кредит, які економічні чинники зумовлюють його існування; розпізнавати кредит серед інших економічних категорій; зрозуміти закономірності та стадії руху кредиту.

Основні терміни та поняття: кредит, основні функції кредиту, суб'єкти та об'єкти кредитних відносин, види кредиту, критерії класифікації кредиту, механізм банківського кредитування, форми забезпеченій та страхування банківських кредитів, процент за кредит. суть процента, процентний ризик.

Питання:

7.1. Сутність і структура кредиту
7.2. Функції і закони кредиту
7.3. Роль кредиту в економіці

Питання для самоконтролю

1. Яку роль у кредиті відіграє довіра?
2. Які існують джерела створення кредиту в суспільстві?
3. Без якої істотної риси кредит перестає бути самим собою?
4. У яких формах функціонують комерційний, банківський, споживчий, державний та міжнародний кредити?
5. Чому страхування не є кредитом?
6. Які функції кредиту мають дискусійний характер?
7. Яке значення закони кредиту мають для практики кредитування?
8. У чому полягають особливості кількісних границь кредиту на макрорівні й мікрорівні?
9. Що таке процент за кредит?
10 Назвіть чинники, що впливають на розмір процентної ставки.
11. Що таке функція кредиту? Назвіть її різновиди.
12. Роль кредиту в умовах розвитку національної економіки та його межі.

Практичні завдання

Завдання 1

Придбання торгового центру може бути профінансоване іпотечним кредитом на 75 % його оціночної вартості. Кредит надається терміном на10 років під в 12% річних і при щомісячних платежах. Інвестор прагнуть отримати 3% ставку

грошових надходжень на власний капітал. Яку частину від загальної викупної ціни повинен скласти грошовий платіж покупця? Яка буде загальна ставка доходу з врахуванням терміну амортизації?

Завдання 2

Громадянка В. здала в оренду нерухомість, що дозволить їй отримати на протязі п’яти років по закінченні кожного року 25000грн.; на протязі наступних років щорічні орендні платежі складатимуть вже 18000грн., також в кінці кожного року. Очікується, що через 8 років майно буде перепродано за 100000грн. За скільки громадянка В. повинна була продати майно сьогодні, якщо б вона розраховувала отримати 10%-вий дохід, накопичуваний щорічно?

Завдання 3

Вартість купівлі будинку в даний момент складає X у. о. Через п років цей будинок можна буде продати за С у. о. Визначте, чи вигідна купівлю будинку, якщо поточна ставка проценту по валютним вкладам складає х% річних і ця ставка має тенденцію до зменшення на а% в рік .

Завдання 4

Бізнесмен вкладає близько X у. о. щорічно на придбання нерухомості, яка буде приносити дохід. Середньорічна віддача від вкладень складає близько у%. Щорічно отриманий дохід він перераховує на депозит за ставкою с % річних. Яка сума буде на його банківських рахунках на кінець н-го року подібного роду фінансової діяльності?

Завдання 5

Визначити величину однорідних платежів по закладній, які здійснюються наприкінці кожного півріччя, необхідні для того, щоб погасити закладну у розмірі 200 000 грн протягом 5 років, якщо процентна ставка дорівнює 16% и нараховується раз у півріччя. Визначити суму по заклад-
ній, яку буде погашено за перші два роки.

Література
4, 5, 7, 8, 10, 11, 19, 21, 25

ТЕМА 8. КРЕДИТНІ СИСТЕМИ

Мета: володіти навичками філософського мислення для вироблення системного, цілісного погляду на особливості розвитку кредитних систем, методологією економічного дослідження особливостей розвитку кредитних систем, термінологією, яка описує процеси створення грошових систем, їх видів і форм.

Основні терміни та поняття: принципи побудови кредитної системи, роль та місце кредитної системи в сучасному економічному просторі, типи кредитних систем, структура кредитної системи. елементи кредитної системи, кредитне регулювання, механізм забезпечення стійкості кредитної системи.

Питання:

8.1 Сутність і структура фінансово-кредитної системи держави
8.2 Характеристика фінансових посередників фінансово-кредитної системи держави
8.3 Кредитне регулювання

Питання для самоконтролю

1. Які особливості побудови кредитних систем країн з ринковою економікою?
2. Що лежить в основі розмежування понять «банки» і «небанківські фінансові інститути»?
3. Які є способи й інструменти кредитного регулювання?
4. Які достоїнства і недоліки методів кредитного регулювання?
5. Чи є відмінності у функціях банків і небанківських фінансово-кредитних установ?
6. Охарактеризуйте сутність небанківських фінансово-кредитних установ.
7. Які ви можете назвати основні передумови становлення та розвитку небанківських фінансово-кредитних установ?
8. У чому полягають економічне призначення та переваги фінансового посередництва?
9. Які найбільш поширені види небанківських фінансово-кредитних установ та дайте їх визначення?
10. Перерахуйте функції небанківських фінансово-кредитних установ?
11. Який взаємозв'язок між фіскальною та кредитною політиками?
12. Як норма резервів центрального банку впливає на позиковий процент?

Практичні завдання

Завдання 1

Зробити розрахунок щомісячних платежів за умови, що кредит в 50 000 грн видається на три роки під 10% річних.

Завдання 2

Банк випустив строком на півтора року депозитні сертифікати номіналом 300 грн, процентні витрати за якими повинні визначатися відповідно до процентної ставки за вкладами, що дорівнює 90% річних. Чому буде дорівнювати ціна продажу такого депозитного сертифіката, обумовлена на основі дисконтування ціни? Чому буде дорівнювати сума відсотків витрат банку?

Завдання 3

Яку грошову суму необхідно покласти на депозит терміном 6 місяців, щоб отримати дохід у розмірі 5500 грн при річній відсотковій ставці 15,5%?

Завдання 4

Комерційний банк надає кредит 5 млн грн під 20% річних за плаваючою відсотковою ставкою. Після трьох місяців ставка становила 22%, а через 8 місяців після надання кредиту вона збільшилась до 24%. Обчисліть, яку суму повинен повернути позичальник через рік після надання йому кредиту.

Завдання 5

Вкладник вніс 100 000 грн у комерційний банк під 12% річних на 2 роки. Розрахуйте суму вкладу через 2 роки та дохід вкладника, якщо за вкладом нараховуються:

а) прості відсотки;

б) складні відсотки.

ТЕМА 9. ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК ТА ЙОГО РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

***Мета**:* засвоїти сутнісні характеристики та функції центральних банків; визначити особливості діяльності НБУ, його функції та завдання; виявити особливості здійснення пасивних та активних операцій НБУ.

Основні терміни та поняття: Центральний банк, банк банків, кредитне регулювання, емісійні операції, міжбанківські розрахунки, касове виконання бюджету.

Питання:

9.1 Центральні банки, їх походження та функції.
9.2 Центральний банк України: статус та організаційна структура.
9.3 Функції та завдання НБУ.
9.4 Пасивні та активні операції НБУ.

Питання для самоконтролю

1. З якими історичними подіями пов'язане виникнення центральних банків?
2. В чому полягає сутність функціонування центральних банків?
3 Перелічить основні функції, що виконує центральний банк в економіці, дайте їм характеристику.
4. У чому полягає функція центрального банку як емісійного центру готівкового обігу в державі?
5. Що означає функція центрального банку як «банку банків»?
6. У чому полягає функція центрального банку як органу банківського регулювання та нагляду?
7. Охарактеризуйте функцію центрального банку як банкіра і фінансового агенту уряду?
8. На вирішення яких завдань спрямована функція центрального банку як провідника грошово-кредитної політики в державі. За допомогою яких основних методів вона проводиться?
9. Яким чином побудована організаційна структура НБУ?
10. Які органи управління утворюються в НБУ, які в них повноваження?
11. Яка функція НБУ є основною згідно із законом України «Про Національний банк України»?
12. На вирішення яких завдань спрямована діяльність НБУ?

Практичні завдання

Задача 1.

Відобразіть зміни у зведеному балансі комерційних банків і в балансі центрального банку після здійснення такої операції:

Центральний банк купив у дилерів фондового ринку цінні папери вартістю 1000 (гр.од.)

Зведений баланс комерційних банків (дані умовні)

Стаття балансу	Сума за балансом
Активи:	
Кошти на коррахунках у центральному банку	11000
Цінні папери	65000
Позички	90000
інші активи	3500
Зобов'язання і капітал:	
кошти на поточних рахунках клієнтів	105000
строкові депозити клієнтів	58300
позички, отримані від комерційних банків	1700
позички, отримані від центрального банку	4500

Баланс центрального банку (дані умовні)

Стаття балансу	Сума за балансом
Активи:	
монетарне золото	10000
цінні папери	60000
позички, надані комерційним банкам	4500
інші активи	4000
Зобов'язання і капітал	
готівка в обігу	59500
Кошти на рахунках комерційних банків	11000
депозити уряду	3000
Капітал	5000

Задача 2.

Складіть баланс центрального банку на підставі таких даних, млн. євро:

Назва статті	Сума, млн. євро
Банкноти та монети в обігу	267,7
Державні цінні папери України	252,2
Депозити казначейства	9,0
Позички, надані комерційним банкам	0,2
Депозити комерційних банків	38,7
Нерухомість банку	1.2

Капітал	5,7
Монетарне золото	17,1
Депозити іноземних держав	0,6
Інші активи	59,1
Інші пасиви	8,1

Задача 3.

Складіть баланс центрального банку на підставі таких даних, млн. грн.. і визначте статтю, яка відсутня у цій таблиці:

Назва статті	Сума, млн. грн.
Статутний капітал	10
Кошти та депозити в іноземній валюті	77017
Кошти банків	19013
Державні цінні папери Уряду	395
Зобов'язання з перерахування прибутку до бюджету	921
Зобов'язання перед МВФ	13670
Кредити банкам та іншим позичальникам	945
Кошти державних установ	22676
Кредити отримані	205
Інші активи	801
Інші пасиви	264
Внутрішній державний борг	8542
Внески в рахунок квоти в МВФ	10487
Резерви переоцінки основних засобів та нематеріальних активів	760
Цінні папери нерезидентів	54984
Фонди та інші резерви	3464
Авуари в СПЗ	5
Резерви переоцінки іноземної валюти та банківських металів	4587
Основні засоби та нематеріальні активи	2163

Література
4, 5, 7, 8, 10, 11, 19, 25, 26

ТЕМА 10. КОМЕРЦІЙНІ БАНКИ ЯК ОСНОВНА ЛАНКА КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ

***Мета*:** зрозуміти сутність, особливості діяльності та функції комерційних банків, а також усвідомити закономірності здійснення різних видів активних та пасивних операцій та фінансових послуг, які виконують комерційні банки.

Основні терміни та поняття :комерційний банк, функції комерційних банків, активні операції комерційних банків, пасивні операції комерційних банків, базові операції, депозитні операції, кредитні операції, інвестиційні операції, фінансові послуги банків.

Питання:

10.1. Сутність, функції та роль банківської системи.

10.2. Характеристика комерційних банків.

10.3. Операції комерційних банків.

Питання для самоконтролю

1. Обґрунтуйте сутність сучасного банку.
2. Які основні функції виконує банківська система?
3. Охарактеризуйте структуру банківської системи України.
4. На які групи поділяються банківські операції за призначенням?
5. Що таке пасивні операції комерційного банку?
6. У чому полягають цілі банку при здійсненні активних операцій?
7. Які операції банку належать до комісійно-посередницьких і чим вони відрізняються від його активних і пасивних операцій?
8. У чому полягає зміст поділу операцій банку на базові і додаткові?
9. Які документи необхідно подати для державної реєстрації банку?
10. Що таке банківська ліцензія і у чому полягає зміст процедури ліцензування?
11. Що таке банківська послуга і які специфічні особливості їй властиві?
12. Охарактеризуйте посередницькі послуги банків та їхні основні види.

Практичні завдання

Задача 1.

Є зобов'язання сплатити 10 млн грн через чотири місяці і 7 млн грн через вісім місяців після певної дати. За новим зобов'язанням необхідно зробити виплату рівними сумами через три й дев'ять місяців. Зміна умов здійснюється з використанням простої ставки, рівної 10%. Знайти суму остаточного платежу.

Задача 2.

Передбачається 1000 доларів помістити на гривневий депозит. Оцінити ефективність вкладення, якщо курс купівлі на початок внеску становив 1,7 грн за долар, а передбачуваний курс продажу – 4 грн за долар. Ставка за гривневим депозитом становить 37% річних, за доларовим – 15% річних.

Задача 3.

Наведені нижче статті розмістити в активі чи пасиві балансу центрального банку залежно від їх економічної сутності:

- банкноти та монети в обігу;
- зобов'язання перед МВФ;
- монетарне золото;
- вимоги до комерційних банків;
- депозити уряду;
- цінні папери власного боргу;
- статутний фонд;
- кошти на депозити комерційних банків;
- авуари в спеціальних правах запозичення (СПЗ);
- внутрішній державний борг;
- державні цінні папери.

Задача 4.

Скласти баланс центрального банку на підставі даних і визначити статтю, яка відсутня у таблиці:

Назва статті	Сума, млн. грн.
Статутний капітал	10
Кошти та депозити в іноземній валюті	77 017
Кошти банків	19 013
Державні цінні папери уряду	395
Зобов'язання з перерахування прибутку до бюджету	921
Зобов'язання перед МВФ	13 670
Кредити банкам та іншим позичальникам	945
Кошти державних установ	22 676
Кредити отримані	205
Інші активи	801

Інші пасиви	264
Внутрішній державний борг	8 542
Внески в рахунок квоти в МВФ	10 487
Резерви переоцінки основних засобів та нематеріальних активів	760
Цінні папери нерезидентів	54 984
Фонди та інші резерви	3 464
Авуари в СПЗ	5
Резерви переоцінки іноземної валюти та банківських металів	4 587
Основні засоби та нематеріальні активи	2 163

Задача 5.

Розрахувати рівень облікової ставки Національного банку України.

Формула для розрахунку:

Ос = Бс + К× Рп(ф) – 0,5ВВП,

деОс – облікова ставка;

Бс – базова відсоткова ставка;

К – коефіцієнт приросту облікової ставки на 1 % зростання інфляції (1-1,5 %)

Рп(ф) – прогнозний рівень інфляції;

ВВП – зниження темпів росту ВВП.

Дані для розрахунку:

Показники	Х	У
Валовий внутрішній продукт, млн. грн.	720 731	949 864
Базова ставка, %	10,1	11,1
Облікова ставка, %		
Прогнозний рівень інфляції, %	122,7	129,1

Задача 6.

Відомі такі звітні дані комерційного банку:

статутний капітал банку – 8 млн. гр. од.;

резервний фонд – 0,5 млн. гр. од.;

додатковий капітал – 10 млн. гр. од.;

нерозподілений прибуток – 0,1 млн. гр. од.;
вкладення в акції підприємств – 0,6 млн. гр. од.;
вкладення в інші банки на умовах субординованого боргу –0,2 млн. гр. од.;
активи банку – 180 млн. гр. од.;
активи банку з урахуванням ризику – 120 млн. гр. од.;
фактичні резерви за активними операціями – 30 млн. гр. од.

Визначити:

а) показник адекватності регулятивного капіталу (платоспроможності) комерційного банку;
б) показник адекватності основного капіталу банку;
в) ступінь дотримання банком нормативів

Задача 7.

Банк має потребу в коштах для покриття резервних вимог, і звертається до центрального банку з пропозицією надати йому кошти на одну добу шляхом REPO. Опишіть параметри такої операції, якщо:

– кошти на резервному рахунку – 150 тис. грн.;
– середньозважена ставка за операціями REPO – 45, 02%;
– період розрахунку складає 7 днів, а залишки залучених коштів, відповідно: 15, 630 млн грн; 14, 924 млн грн; 15,002 млн грн; 16,021 млн грн; 16, 1323 млн грн; 16, 001 млн грн; 15, 864 млн грн.

Задача 8.

Виробничий концерн для поповнення своїх обігових коштів 23 червня отримав банку позику 345 000 грн, терміном до 27 листопада під 31% річних. Через 39 днів банк підвищив відсоткову ставку за позикою до 35%. На цей час було погашено 17%основної суми позики. Розрахуйте суму відсотків за користування позикою, яку винен сплатити виробник.

Література

6, 7, 8, 10, 11, 19, 21, 25

ТЕМА 11. РЕАЛІЗАЦІЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Мета: засвоїти та поглибити теоретичні положення про суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово-кредитного регулювання, розкрити особливості реалізації фінансової репресія держави.

Основні терміни та поняття: монетарна політика, політика облікової ставки, операції на відкритому ринку, політика обов'язкових резервів, політика рефінансування, селективні способи реалізації грошово-кредитної політики, фінансова репресія держави.

11.1. Державне регулювання грошової сфери як основне призначення грошової системи.
11.2. Інструменти грошово-кредитної політики.
11.3. Фінансова репресія держави

Питання для самоконтролю

1. Як визначаються цілі грошово-кредитної політики?
2. Які інституційні основи проведення грошово-кредитної політики в Україні?
3. На чому базується грошово-кредитна політика?
4. Перерахуйте методи реалізації грошово-кредитної політики?
5. Перерахуйте інструменти реалізації грошово-кредитної політики?
6. У чому полягає сутність форм рефінансування комерційних банків?
7. Що таке стратегічні, проміжні й тактичні цілі грошово-кредитної політики? Як вони пов'язані між собою?
8. У чому полягають основні повноваження банківських регулятивно-наглядових органів?
9. Чи в усіх країнах світу центральний банк є єдиним органом банківського регулювання?
10. Які аргументи можна навести «за» і «проти» здійснення центральним банком регулятивно-наглядової діяльності?
11. Обговоріть дві тези з книги Хайек Ф. А. Частные деньги / П*ер. с англ. М. Лозинского. – М:* БАКОМ, 1996. – 110 с.: «Бажано встановити контроль уряду за грішми, щоб він міг змінювати обсяг їх пропонування відповідно до потреб економіки». «Люди втратили довіру до грошей тому, що вони контролюються урядом».
12. Обговоріть тезу з книги Хайек Ф. А. Частные деньги / П*ер. с англ. М. Лозинського. – М:* БАКОМ, 1996. – 110 с «Для грошового органу, підданого сильному лобістському тиску, політично неможливо уникнути збільшення

кількості грошей заради підвищення зайнятості, породжуючи тим самим інфляцію. Золотий стандарт, фіксовані обмінні курси та інші обмеження грошової експансії виявилися недостатніми».

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Строк позички – 7 років, договірна процентна ставка – 22% річних плюс маржа 0,6% у перші півроку й 0,3% у час, що залишився, щорічно. Сума 20 тис. грн. Необхідно визначити суму остаточного платежу.

Завдання 2

Кредит для купівлі товару на суму 15 тис. грн відкритий на 5 років, процентна ставка 24%, виплати наприкінці кожного місяця. Визначити суму боргу з процентами щомісячні платежі.

Завдання 3

Банк видав на початку кварталу кредит на суму 23 тис. грн строком на 2 місяці за ставкою 26% річних, через місяць – кредит на суму 928 тис. грн строком на 2 місяці за ставкою 28% річних, і ще через 2 місяці – кредит на суму 1036 тис. грн на місяць за ставкою 40% річних. Визначити:

- суму процентів за перший і другий кредит;
- загальний процентний доход від проведених операцій;
- загальну прибутковість від кредитних операцій за квартал.

Завдання 6

Нижче приведена карта попиту на гривні:

Ціна гривні (у дол.)	25,0	25,1	25,2	25,3	25,4	25,5
Обсяг попиту на грн. (у млн. гривень.)	200	190	180	170	160	150

а) Уряд України встановлює валютний курс на рівні: 1 гривня = 25,4 дол. Обсяг пропозиції гривень по цьому курсу дорівнює 180 млн. Чи повинен Національний банк у цій ситуації купувати або продавати гривні? Якщо так, то яку кількість?

б) Що відбудеться в цьому випадку з офіційними валютними резервами Національного банку? Як відбити цю зміну резервів у платіжному балансі?

ТЕМА 12. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ

Мета: формування системи теоретичних знань і практичних навичок стосовно змісту та загальних закономірностей розвитку міжнародних спеціалізованих фінансово –кредитних установ.

Основні терміни та поняття: Міжнародний Валютний Фонд, фонд, SDR, програма «стенд-бай», програма розширеного фінансування, світовий банк, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій, Європейський банк реконструкції і розвитку

Питання:

12.1. МВФ і його діяльність в Україні.

12.2. Група світового банку.

12.3. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції

Питання для самоконтролю

1. Що таке міжнародні валютно-кредитні установи та в чому полягає їхнє призначення?
2. Охарактеризуйте Міжнародний валютний фонд і назвіть його головні завдання.
3. Як формується капітал МВФ?
4. Які основні типи програм використовує МВФ у співпраці з Україною?
5. Надайте характеристику Світовому банку. Які інституції входять до групи Світового банку?
6. Охарактеризуйте діяльність фінансових організацій, що входять до групи Світового банку.
7. Які функції виконує Міжнародний банк реконструкції і розвитку?
8. Як формуються ресурси МБРР?
9. Які проекти кредитує МБРР в Україні?
10. Охарактеризуйте Європейський банк реконструкції та розвитку. Коли і з якою метою було створено цей банк?
12. Які основні функції виконує Банк Міжнародних розрахунків?

Література

4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 19, 21

САМОСТІЙНА РОБОТА

Процес виконання самостійної позааудиторної роботи студентів можна умовно поділити на два етапи:

1) пошук та опрацювання рекомендованої літератури та законодавчих і нормативних актів;

2) узагальнення обробленої інформації у вигляді схем, схемо-конспектів, планів –характеристик, тез, таблиць; виконання практичних завдань.

Для виконання самостійної роботи студентам рекомендована література з дисципліни «Гроші та кредит», посилання на яку розміщено після кожної теми.

Джерелами інформації є читальний зал бібліотеки філії, бібліотеки міста.

В процесі опрацювання літератури бажано робити виписки на окремих аркушах паперу або картках. При цьому необхідно зазначити відомості про літературні джерела: автора, назву, видавництво, рік видання, сторінки. Зазначені дані потім заносяться до переліку використаної літератури.

Після опрацювання літератури студент узагальнює вивчений матеріал у вигляді схем, схемо-конспектів, планів-характеристик, тез, виконує практичні завдання.

Схема, схемо-конспект – виклад опрацьованого матеріалу в головних рисах з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків між окремими елементами об'єкту, що вивчається.

План-характеристика – виклад опрацьованого матеріалу у вигляді складного плану, до окремих пунктів якого додаються стислі коментарі.

Тези – стислий виклад найбільш важливої інформації з питання, що вивчається.

Виконувати самостійну роботу потрібно в конспектах лекцій з обов'язковим зазначенням дати виконання роботи, теми, назви питання, та опрацьованої літератури.

Оцінка самостійної роботи проводиться викладачем шляхом включення питань до поточної перевірки знань, контрольних робіт, екзаменаційних білетів.

Індивідуальне навчальне завдання

Індивідуальне завдання вважається одним з обов'язкових елементів самостійної роботи студентів ІІ курсу економічногофакультету, які вивчають курс «Гроші та кредит», і оцінюється окремо від підсумків поточного контролю і контролю зі змістовних модулів за встановленими критеріями.:

Варіанти завдань та видів робіт для виконання індивідуального завдання складаються викладачем і надаються студентам на початку вивчення дисципліни. Зміст індивідуальних завдань спрямований на більш поглиблене вивчення навчального матеріалу, вимагає від студента творчого підходу до

виконання, проведення порівняльного аналізу, аналогій і співставлень, розвиває логічне мислення, спрямовує на роботу з навчальною літературою і джерелами.

Перевірка індивідуального завдання, виконаного студентом, надає викладачу можливість проаналізувати глибину знань студента з вивченого курсу, перевірити навички студента аналізувати джерела літератури, тавміння робити висновки з опрацьованого матеріалу.

Індивідуальне завдання готується студентом протягом семестру, оформлюється на аркушах А-4 в друкованій чи рукописній формі з вказівкою використаної літератури і подається на перевірку викладачу не пізніше 15 травня поточного навчального року.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

1. Опишіть розвиток кредитної системи Іраку.
2. Опишіть розвиток кредитної системи Ірану.
3. Опишіть розвиток кредитної системи Японії.
4. Опишіть розвиток кредитної системи Сирії.
5. Опишіть розвиток кредитної системи Франції.
6. Опишіть розвиток кредитної системи Німеччини.
7. Опишіть розвиток кредитної системи Індії.
8. Опишіть розвиток кредитної системи Гонконгу.
9. Опишіть розвиток кредитної системи Китаю.
10. Опишіть розвиток кредитної системи ЮАР.
11. Опишіть розвиток кредитної Сінгапуру.
12. Опишіть розвиток кредитної системи Туреччини.
13. Опишіть розвиток кредитної системи Южної Кореї.
14. Опишіть розвиток кредитної системи Таїланду..
15. Опишіть розвиток кредитної системи Скандинавських країн.
16. Опишіть розвиток кредитної системи Латинської Америки.
17. Опишіть розвиток кредитної системи Росії.
18. Опишіть розвиток кредитної системи Малайзії.

РОБОТА З КЕЙСАМИ

Мета кейсів – детальний аналіз, а не оцінювання (особливо, завчасне оцінювання). Ціллю їх є не презентація специфічних «правильних шляхів», а допомога у набутті навичок аналізу – саме це сприяє підвищенню ефективності державного управління. Разом з вдосконаленням аналітичних навичок метод ситуаційних вправ стимулює розвиток проникливості, є формою перевірки знань, розвиває здатність відокремлювати важливе від тривіального в управлінській діяльності, виховує почуття відповідальності в процесі навчання слухачів.

КЕЙС1
ІННОВАЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНІЙ БАНКІВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

Сучасні фінансові інновації в банківській сфері України пов'язані передусім із впровадженням крипто технологій, активізацією у сфері ІТ через стартапи та подальшим розвитком мобільного банкінгу. Свідченням цього є наступні заходи та факти:

1. В червні 2017-го Державне агентство з питань електронного урядування України і компанія Bitfury підписали меморандум про співпрацю у сфері інтеграції технології blockchain в базові реєстри і систему закупівель та аукціонів СЕТАМ.
2. В Україні в 2018 році чисельність зайнятих в ІТ досягла найбільшого рівня з 2014-го року. Це не могло не позначитись на досягненнях вітчизняних та іноземних розробників. Стартап Kitcast залучив 500 тис дол. від українського фонду SMRK. Щонайменше 12 українських проектів зібрали від 50 тис дол. кожен на платформі Kickstarter. А стартап Grammarly з України, що працює над грамотністю із використанням штучного інтелекту, взагалі отримав 110 млн дол. інвестицій.
3. Київ, Львів та Вінниця стали містами-лідерами в інвестиційній ефективності. А у Львові розпочали будівництво масштабного ІТ-парку. Дещо скромнішими були досягнення українських науковців. Чотири українських стартапи із наукомісткими технологіями залучили рекордні інвестиції від Horizon 2020 – проте інших фінансових проривів в цій сфері не спостерігалося.
4. Мобільна економіка та платежі мають тенденцію до збільшення. В Україні цьому сприяв запуск мобільних платежів та нових фінансових послуг у вже діючих банках. Зокрема, на українському ринку Universal Bank запустив перший «банк без відділень» (банківський кобрендинговий продукт) Monobank, повністю орієнтований на мобільних користувачів. Вважаємо, що такі стартапи мають сенс, адже попит на безготівкові платежі серед українських користувачів банківських послуг продовжує зростати. Частка безготівкових розрахунків в загальному обсязі операцій з використанням платіжних карток в Україні зросла

за результатами 2017 року. Крім того запроваджено сервіс Android Pay. У 2019-му році прогнозують запуск Apple Pay.

5. Фінрегулятор намагається популяризувати власні розробки fintech: НБУ зареєстрував внутрішньодержавну платіжну систему City24.

Таким чином, можемо стверджувати, що інноваційна діяльність в банківській сфері України виходить на новий рівень розвитку. Проте, враховуючи сучасні світові тенденції, вважаємо за доцільне звернути увагу на наступні інновації, які набувають поширення:

- геомаркетинг, який дозволяє приймати певні рішення, ґрунтуючись на візуалізації і на накладенні ряду даних на картографічні сервіси;
- мобілізація каналів дистанційного банківського обслуговування (ДБО) для корпоративних клієнтів;
- блокчейн та біометрія.

Перші три напрями інновацій стосуються оптимізації роботи безпосередньо установи банку та стосуються клієнтів опосередковано, а запровадження біометрії – безпосередньо. Розглянемо детальніше даний вид інновацій, оскільки на нашу думку її запровадження є неминучим для банків України та є цікавим для користувачів. Біометричні параметри – це природні характеристики людини. Сюди відносять і унікальні (так звані статичні) ознаки, отримані нею при народженні (як відбитки пальців, будова сітківки ока тощо), і динамічні особливості, які можуть змінюватися протягом життя (як голос, почерк або хода). У фінансовій сфері навчилися застосовувати обидва типи параметрів, хоча деякі переважають у використанні.

Перепробувавши безліч методів розпізнання особистості, розробники дійшли висновку, що природні характеристики людини підробити найважче. Переважно зараз використовують біометрію в розпізнаванні клієнта, коли він: знімає гроші через банкомат; телефонує у банк; користується мобільним та інтернет банкінгом, здійснює онлайн-транзакції. Основними сучасними біометричними способами ідентифікації осіб є: відбиток пальця; розпізнання голосу; розпізнання обличчя; сканування ока; серцебиття. Окрім перерахованих способів, для підтвердження особи може використовуватися зчитування вен на руці, аналіз поведінки, сигнали мозку і навіть сканування вушних раковин.

За даними проведеного соціального опитування «Які біометричні дані найбільше підходять для захисту платежів?» на думку респондентів (120 опитаних) найбільш доречним (55%) вважають відбиток пальця.

У вересні 2015р. Visa представила платіжні карти зі сканером відбитків пальців. У компанії відзначають, що незабаром звичайні паролі перестануть існувати як самостійні інструменти. Сьогодні близько 350 млн. клієнтів щодня використовують біометричні паролі для захисту своїх операцій.

Біометрія буде використовуватися для підтвердження платежів не тільки з мобільних пристроїв. Вже зараз ми спостерігаємо розширення діапазону використання біомаркерів. За межами Північної Америки, Європи та Азіатсько-Тихоокеанського регіону, які стануть лідерами у використанні біометричних рішень, існують різні платіжні сценарії, в тому числі використання

біометричного захисту на касах супермаркетів, а також за допомогою біометричних платіжних карт.

Згідно зі звітом Lux Research, системи мобільних платежів повинні бути оснащені технологією мультимодальної біометричної аутентифікації, щоб полегшити та убезпечити процес здійснення платежів для користувачів. В Україні розпізнавання за природними параметрами поки що не отримало великого розвитку, але перші кроки зроблено: нове покоління вже отримує замість традиційних паперових паспортів ID-карти, в які «вшиваються» в т.ч. відбитки пальців і колір очей.

Очевидно, в найближчі кілька років українці теж зможуть розширити можливості використання нових паспортів, а там недалеко і до розпізнання за серцебиттям. Якщо, звичайно, технологічний прогрес не викреслить подібні системи зі списку безпечних. Можливо, світ ще не готовий повністю перейти на біометричну ідентифікацію, але однозначно ми до того йдемо. Технології біометричного розпізнавання зручні тим, що їх можна поєднувати зі звичними методами розпізнання особистості, а це важливо для захисту даних у фінансовому світі.

Завдання:

1. *Для успішної участі в конкурентній боротьбі, на Ваш погляд, які потрібно ставити завдання сучасному українському банку?*
2. *На Ваш погляд, чому саме Київ, Львів та Вінниця стали містами-лідерами у запровадженні венчурних інновацій? Що заважає Чернівцям приєднатись до них?*
3. *Уявіть Банк повністю орієнтований на мобільних користувачів. Які у нього переваги та недоліки в сучасних українських реаліях? Які перспективи? Обґрунтуйте.*
4. *Що ж являє собою геомаркетинг більш докладно, який використовує інструментарій та як він поширюється в Україні? Обґрунтуйте та доведіть його доцільність.*
5. *Безумовно, втілення біометрії в платіжні операції – явище прогресивне. Проте, чи існують в цьому процесі загрози і саме які? Обґрунтуйте наведені міркування.*

КЕЙС 2
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Створити новий ринок, витіснити домінуючу бізнес-модель або технологію здатні тільки радикальні інновації. Використання хмарних сервісів для здійснення основної діяльності є сучасним трендом у банківській сфері. Прикладом цього є хмарні рішення від "Idea Bank", що дали йому змогу провести революцію у стандартних банківських операціях, які зараз потребують скорочення часу та спрощення їх проведення. Фінансова інновація "Idea Cloud (Secure Banking Cloud)" дає змогу попередити користувачів про можливий негативний рух грошових потоків і майбутній профіцит бюджету, спираючись на аналіз моделі їх поведінки. "Idea Cloud" є інтелектуальною системою, адже, моделюючи поведінку користувачів, оцінює і прогнозує фінансову ситуацію компанії та попереджає підприємця про неочікуваний дефіцит або майбутній профіцит фінансових ресурсів. У першому випадку система автоматично запропонує рішення (наприклад, факторинг або позику), щоб компанія могла працювати і надалі. Однією з важливих функцій системи є її віртуальне сховище, призначене спеціально для зберігання цінних корпоративних документів (презентацій, персональних і фінансових даних тощо) за забезпечення найвищого рівня безпеки, зменшення операційних витрат.

Усвідомлення необхідності фінансової інтеграції, зростання дохідності бізнесу зумовлює пошук нових підходів залучення клієнтів, що й означило наступний тренд і напрям розвитку фінансових інновацій. Зокрема, в 2015 р. переможцем у конкурсі "BAI-Finacle Global Banking Innovation Awards" у номінації «Платіжні засоби» стала фінансова інновація – мобільний банкомат ("The Mobile ATM Service for Small Medium Enterprises") від "Idea Bank" (Польща). Ця фінансова інновація поєднує мобільний банкомат і депозитний сервіс, який розміщується на електричному автомобілі "BMW i3", керованому кваліфікованими працівниками банку, який пропонується безкоштовно для підприємців середнього та малого бізнесу – клієнтів банків. Мобільний банкомат ("Mobile ATM Service") не тільки відповідає зростаючим потребам клієнтів для мобільних рішень, які зручні та легкодоступні, але й заохочує підприємців зберігати свої гроші в банку, тим самим поліпшуючи свої майбутні можливості отримання позик. Завдяки вбудованій у транспортний засіб (автомобіль) системі стеження в режимі реального часу клієнти можуть робити попереднє бронювання, призначати зустрічі та здійснювати в ньому операції, синхронізовані з їх рахунками протягом декількох хвилин.

Фінансова інновація "Risk Modelling Innovation through Data Analytics" – інновація з моделювання ризиків за допомогою аналізу даних від "CaixaBank" (Іспанія). Проте ця інновація є підтвердженням таких трендів, як робота над підвищенням ефективності управління ризиками та впровадження нових підходів у бізнес-аналітику банківських установ. Іншим трендом є

використання цифрових технологій для підвищення якості обслуговування клієнтів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - **Фінансові інновації в каналах обслуговування клієнтів**

Рік	**Банк-інноватор**	**Інновація**
2013	"Alior Bank" (Польща)	"Online Credit Process by Alior Bank S.A." – онлайн-кредитування, яке дає змогу клієнту отримати кредит у рамках безпаперового процесу без виходу з інтернет-магазину. Революційними є підтвердження доходів та онлайн-перевірка особистості клієнта
2014	"MBank" (Польща)	"New mBank" – цифровий банк нового покоління, що інтегрує банківські функції з передовим персональним управлінням фінансами, керуванням відносинами з клієнтами в реальному часі, комерційним фінансуванням, інтеграцією соціальних мереж, платежів "P2P", повнотекстовий пошук, імітацію та відео-банкінг
2015	"Bank of East Asia, Limited" (Гонконг, Китай	"Digital Branch" – набір інноваційних банківських інструментів, що включає інтерактивний сенсорний екран (i-Counter), який перетворює на відеоінтерфейс (i-Teller), забезпечуючи пряме спілкування з обслуговуючим персоналом віддаленого сайту, інтерактивний помічник для фінансового планування (i-Window), самозастосування кредитної картки (i-Zone), автоматичне заповнення форм за допомогою OCR і цифрових підписів (i-Kit) та браузер для завантаження продуктів і документів (i-Panel)
2016	"Mizuho Financial Group, Inc." (Японія)	"Pepper" – інноваційне галузеве рішення служби підтримки фізичного каналу ("Digital Omotenashi"), роботи-гуманоїди, які виступають в ролі консьєржа у традиційних японських філіях банку, здатні використовувати свої функції "AI" та "Big Data" для вивчення та аналізу інтересів клієнта, взаємодіючи під час гри чи спілкування з клієнтами

Аналіз фінансових інновацій останніх двох років показує, що набуває стійкості багатоканальний доступ до банківських продуктів і послуг. Тому виправданим є прагнення визначення оптимального каналу обслуговування клієнта. Цифрова диференціація зумовила поділ клієнтів залежно від ступеня схильності до цифрових інноваційних технологій на кластери, а саме клієнтів, які використовують традиційні канали взаємодії; вибірково використовують інноваційні технології залежно від їх корисності та накопиченого досвіду; прагнуть, але не мають можливості широко використовувати інноваційні технології; вважають інноваційні технології важливою і невід'ємною

складовою особистого життя. Наявність персоніфікованого профілю клієнта дає змогу в реальному часі визначати оптимальний канал його обслуговування, спираючись на аналітику даних і поведінкову модель та вподобання, що, відповідно, підвищує задоволеність і довіру з боку клієнта, а також зменшує витрати і підвищує дохідність банківського бізнесу.

Впровадження та поширення означених вище інновацій зумовили стійкий тренд збільшення обсягів продажів цифрових і соціальних банківських продуктів і послуг.

Завдання:

1. *Що розуміють під хмарними сервісами серед фінансових інновацій? Чому їх застосовують у стандартних банківських операціях?*
2. *Що, на Ваш погляд, дає моделювання поведінки споживачів у банківській справі? Яка специфіка для банку є в поведінці споживачів – фізичних осіб та компаній? Обґрунтуйте.*
3. *Мобільний банкомат як фінансова інновація, поєднання з депозитним сервісом на електромобілі – завдяки чому це приваблює споживача? Які загрози банку і споживачу несе ця інновація?*
4. *Що означає цифрова диференціація в системі багатоканального доступу до банківських продуктів? Як клієнт може перейти з одного кластеру в другий, що це дає йому і банку?*
5. *Банки яких країн в найбільшій мірі застосовують фінансові інновації? Чому саме цих країн?*

КЕЙС 3. FINTECH ПРИЛАШТОВУЄТЬСЯ ДО БАНКІВ

В Україні працює понад 80 фінтех-компаній, підрахували в проекті USAID спільно з інноваційним парком UNIT City. Як і в решті світу, в Україні активний розвиток фінтех-напрямку почався після банківської кризи 2008-2009 років. А в результаті кризи 2014-2015 років цей напрям лише залучив нові інвестиції. Останні кризи змушували світових регуляторів посилювати вимоги до банків, зокрема, процедур KYC (Know your client – знай свого клієнта) і AML (Anti money laundering – процедура протидії відмиванню грошей).

Одночасно сталося вибухове зростання проникнення Інтернету (в тому числі мобільного, зокрема 4G), поширення смартфонів, соціальних мереж і мобільних додатків, почалося використання штучного інтелекту в бізнес-процесах і спілкуванні зі споживачами (роботи, чат-боти). Збіг цих факторів прискорило зародження фінансових інновацій поза банками.

Так що ж таке Фінтех? Це поняття означає галузь економіки, яка об'єднує компанії, що використовують новітні розробки для надання якісніших фінансових послуг (управління особистими фінансами, платежі, кредитування, краудфандінг, RegTech, InsureTech, штучний інтелект, криптовалюти, блокчейн). Сьогодні фінтех – це десятки або й сотні мільярдів доларів інвестицій щороку, значний потік якісних змін, які, взявши початок у фінансовому секторі, виходять далеко за його межі й торкаються більшості сфер людської життєдіяльності, зокрема економічних та соціальних. Традиційно «фінтехами» називають компанії, які через Інтернет Споживачам послуги фінтех-проектів цікаві в першу чергу завдяки економії їнього часу.

«Піонерами» цього ринку в Україні виступили платіжні сервіси Portmone, EasyPay, iPay.ua, Tyme, електронні гаманці GlobalMoney і Maxi. Усі ці компанії були створені до 2010 року. За даними USAID, після 2015 року було створено 60% усіх фінтех-проектів. Велика частина з них вже переросла етап стартапу: 84% компаній вже пропонують клієнтам готові продукти або послуги.

За словами колишнього банкіра, а нині керівника проекту Uplata Валерія Скрипника, банки дедалі більше мають потребу у фінтех-компаніях. Його проект, створений в 2016 році, заробляє комісію на транзакціях (оплата послуг, поповнення карток, погашення кредитів). По суті це аналог Portmone, EasyPay та інших сервісів. У цій транзакційній моделі банк виступає зберігачем грошей і розрахунковим центром, тоді як «інтерфейс» платежів для клієнта створює Uplata. «Ми залучаємо клієнтів, спілкуємося з ними, система дистрибуції наша і маркетинг теж наш», – говорить він.

«Ідея нашого проекту – створити якусь альтернативу банкам для звичайного користувача. У людей є різні причини, чому вони не йдуть в банки. У банках потрібно стояти в чергах, потрібні документи. Крім того, велика частина зарплат в Україні виплачується в конвертах. Зараз ситуація склалася так, що витрачати cash дорожче, ніж безготівкові гроші. Завдання нашого

проекту – спростити людям доступ до безготівкових платежів. Для цього використовується чимало механізмів: платіжний сайт, мережа терміналів, платіжні картки і мобільний додаток», – пояснює Валерій Скрипник.

У деяких європейських країнах вже відбувся поділ: банки займаються фондуванням, а транзакційними сервісами – фінтех. Там фінкомпанії можуть вести поточні рахунки, а в нас – ні. Там фінкомпанії можуть проводити емісію електронних грошей, а у нас – ні. Там вони можуть випускати картки, а у нас – ні. Зараз українські банки зацікавлені в тому, щоб фінтех-ринок розвивався як система дистрибуції, але коли він вийде в площину прямої конкуренції, взаємини будуть вже іншими.

Якщо фінтехи бажають надавати послуги нарівні з банками, то регулювання має бути однаковим для всіх. Усі хочуть швидко побудувати конкуруючий фінтех, але тут важлива прозорість, і регуляції мають бути однаковими. Банк витрачає шалені інвестиції на ризик-менеджмент, комплаенс, know your client. У нас є вимоги до капіталу, виконання міжнародних стандартів. Надалі кордони між банками і фінтехом старатимуться, але поки це дуже передчасно. Сторонам потрібно не «битися за якісь шматки пирога», а шукати синергію: «Банки вже зрозуміли, що фінтехи зовсім не конкурують. У кожного є свої плюси й мінуси. Нам потрібно об'єднати свої переваги.

Завдання:

1. *Наведіть історію розвитку FinTech? Обґрунтуйте об'єктивність їх появи.*
2. *Виділіть переваги та недоліки FinTech, порівняйте з банками, визначте чи конкуренти вони, чи партнери.*
3. *Які позиції FinTech сьогодні? Що заважає їх розвитку в Україні?*
4. *Як захищені користувачі фінтех стартапів та їх дані в Україні?*
5. *Уявіть себе футурологом. Які напрямки FinTech будуть розвиватись найбільш швидко? Які проблеми будуть вирішувати споживачі за їх допомогою у майбутньому?*

КЕЙС 4. BIG DATA ТА ЯКИМ ЧИНОМ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕЛИКИХ ДАНИХ СТВОРЮЄ ДОДАНУ ЦІННІСТЬ ДЛЯ КОМПАНІЙ

Gartner, дослідницька і консультаційна компанія, вперше розробила модель для big data ще в 2001 році. Її модель «3V» охоплювала обсяг, швидкість і різноманітність. Gartner формалізувала своє визначення в 2012 році: «Big data – це можливість отримати бізнес-значиму інформацію з величезних обсягів різноманітних даних».

На сьогодні аналітику даних найбільше застосовують в сферах клієнтського обслуговування та внутрішньої операційної ефективності. Якщо брати до уваги тенденції зростання впливу економіки, основаної на даних то очікується найбільше застосування великих даних для підтримки прийняття рішень, прогнозування, моделювання та візуалізації. Технологія big data включає в себе зберігання інформації (наразі пов'язане з хмарними технологіями), її структурування (застосовують програмні рішення та платформи) та управління і аналіз (обробка та створення аналітичних звітів). Метою використання великих даних є: покращення процесу прийняття рішень, управління ризиками, розвиток нових продуктів, підвищення маржі тощо.

Ринок big data, як не дивно, швидко зростає, і, згідно з прогнозами, в 2020 р. досягне 61 млрд. дол. (в середньому 26 % на рік). По оцінкам експертів McKinsey Institute технології big data найбільше вплинуть на сферу виробництва, охорони здоров'я, торгівлі, адміністративного управління та спостереження за індивідуальними переміщеннями. Зауважимо, що ринок великих даних включає в себе такі сегменти, як: інфраструктуру, ПЗ та послуги. Згідно з компанією IDC за період 2014-2020 рр. ріст витрат на інфраструктуру складе 21,7 %, на ПЗ – 26,2 %, на послуги – 22,7 %.

На сьогодні технології big data активно запроваджуються в зарубіжних компаніях (наприклад, Facebook, Google, IBM, VISA, Master Card, Bank of America, HSBC, Coca Cola, Starbucks и Netflix). Банк HSBC використовує великі дані для протидії шахрайських операцій з картками. Procter & Gamble за допомогою великих даних проектує нові продукти та глобальні маркетингові компанії. VISA проводить понад 170 мільярдів операцій по пластикових картах кожен день. Таким чином, технології великих даних активно впроваджуються різноманітними компаніями в різних галузях.

На сьогодні в Україні ринок аналітики великих даних є на початку становлення. Зазвичай українські компанії аналізують дані в сферах маркетингу, продажів, страхування та оптимізації внутрішніх процесів. Драйвером застосування аналітики big data в Україні могли б бути великі компанії в галузях енергетики, агропромисловості, нафтогазовому та інших. Часто проблема щодо впровадження відповідних технологій носить організаційний характер (проблема вибору даних для аналізу, недостатність досвіду застосування бізнес-аналітики), а також висока вартість. Адже, після

побудови інфраструктури, збору та аналізу даних, для впровадження дослідження необхідно змінювати бізнес-процеси, що складно зробити в українських реаліях (застарілі бізнес-процеси та внутрішні регламенти). Тим не менше, конкуренція в деяких галузях (електронна комерція, страхування та інші) спонукає українські компанії до накопичення даних та їх аналізу з метою покращення взаємодії з клієнтами, створення таргетованих маркетингових пропозицій та оптимізації бізнес-процесів.

Одним з прикладів збору та обробки великих даних щодо стану в місті Київ є проект Smart Sity. На даному етапі реалізовано тільки збір даних з камер, хоча цей вклад в інфраструктуру є початковим кроком. Часто міські служби не мають можливості аналізувати big data, тому треба їх оприлюднювати, щоби ними могли скористатися спеціалісти з інформаційних технологій для розробки цифрових сервісів. Також вклад в аналіз транспортних потоків зробила компанія «Київстар». Проаналізувавши свої дані, було запропоновано ряд рішень щодо запуску нових маршрутів на основі інформації про реальне переміщення жителів міста, більш ефективне використання наземного та підземного транспорту, дослідження туристичних потоків та інші. В рамках застосування технологій великих даних на рівні м. Києва запроваджено відкритий бюджет (в загальній системі зберігаються дані про всі транзакції міста), який дав змогу виявити аномальні показники затрат та їх структуру. В планах реалізація і інших проектів на основі big data.

Також в Україні запущено некомерційний інкубатор IT-проектів на основі відкритих даних – «1991 Open Data Incubator». Метою проекту є трансформація великих об'ємів державних та корпоративних відкритих даних в ресурс для створення сервісів для громадян та компаній. Співробітництво стартапів і корпорацій сприяють розробці продуктів, основаних на обробці великих даних. Наприклад, компанія «Vodafone Україна» запустила проект Big Data Lab в рамках якого відкриває масив своїх реальних даних стороннім IT-розробникам.

Відмітимо, що збір та аналіз даних традиційно застосовується маркетологами. В сфері маркетингу, як і в інших сферах, аналітика уже вбудована в додатки і використовується не тільки для управлінських, а й для операційних рішень, часто без втручання користувачів. Наприклад, в роздрібній торгівлі використовують історію покупок клієнта для визначення персональних знижок чи реклами супутніх (пов'язаних) товарів. Зазначимо, що big data не повністю замінює традиційні маркетингові дослідження. Справа в тому, що для правильного управління даними необхідно подолати шум великих даних, тобто очистити дані. Маркетологи, беручи до уваги попередні дослідження, можуть проаналізувати набори даних і визначити, які з них придатні для використання. Технології big data застосовують для побудови ефективних маркетингових стратегій та створення інструментів для взаємодії з цільовою аудиторією. Обробка та систематизація великих даних дає наступні можливості для маркетологів: більш точно сегментувати аудиторію, виявляти мікросегменти; прогнозувати споживчу поведінку та реакцію на маркетингові кампанії чи іншу активність бренду; персоналізувати комунікацію з цільовою аудиторією; більш

точно прогнозувати продажі, темпи зростання або спаду; залучати нових чи утримували лояльних клієнтів з меншими витратами; створювати ефективні стратегії цифрового маркетингу з максимальним охопленням.

Завдання:

1. *Які компанії України в силу специфіки своєї діяльності можуть і повинні в найбільшій мірі намагатись застосовувати технології від big data? Обґрунтуйте.*
2. *На сьогодні в яких зарубіжних і вітчизняних компаніях активно запроваджуються технології big data? Намалюйте картину їх застосування.*
3. *Сформулюйте приклади запитань, які бізнес-аналітик може задавати для виявлення вимог, пов'язаних з впровадженням big data. Які плюси та мінуси для суспільства несе ця технологія?*
4. *Проаналізуйте застосування технології big data на основі моделі 4P (продукт, ціна, просування, місце). Які тут виникають проблеми для продавця та споживача?*
5. *Поясніть, які, на Вашу думку, існують вигоди, ризики та складнощі щодо застосування великих даних в бізнесі? Обґрунтуйте.*

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ПРОГРАМИ З КУРСУ « ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

1. Сутність та функції грошей.
2. Історичні форми та види грошей і їхня еволюція.
3. Функції грошей та їхня характеристика.
4. Концепції походження грошей (кількісна теорія, теорія грошей класичної школи політекономії тощо).
5. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив.
6. Відмінності золотих і паперових грошей.
7. Відмінності паперових і кредитних грошей.
8. Електронні гроші та їхній розвиток в Україні.
9. Вартість грошей та методи їхнього вимірювання.
10. Роль грошей у розвитку ринкової економіки.
11. Сутність та структура грошового обігу.
12. Класифікація грошових потоків.
13. Запас грошей і грошовий дохід.
14. Структура грошового обігу і його моделі.
15. Організація прогнозування і регулювання готівкового обігу.
16. Умови і принципи організації безготівкового платіжного обігу.
17. Форми безготівкових розрахунків.
18. Грошова маса та її структура. Показники вимірювання грошової маси.
19. Дайте оцінку обсягу і структури грошової маси в Україні.
20. Грошові агрегати та їх характеристика (М0; М1; М2; М3).
21. Грошова база.
22. Закон грошового обігу та його зміст. Сталість грошей та механізми її забезпечення.
23. Механізми поповнення маси грошей та їхній обіг.
24. Сутність понять «випуск» та «емісія» грошей.
25. Швидкість обігу грошей і її характеристика.
26. Сутність та механізми «грошового мультиплікатора».
27. Сутність грошового (монетарного) ринку і його структура.
28.. Об’єкти, суб’єкти та інструменти грошового ринку.
29. Схема руху грошових потоків на фінансовому ринку (пряме фінансування, непряме фінансування тощо).
30. Міжбанківський ринок грошей.
31..Кредитні гроші, їх суть і види в умовах сучасної ринкової економіки.
32.Сучасний монетаризм і неокейсіанство, їх застосування в грошово-кредитній політиці.
33. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку, особливості їх структури і динаміки в Україні.
34. Модель грошового ринку і фактори, що забезпечують його рівновагу в сучасних умовах.

35. Міжбанківський ринок грошей, його функції та особливості фінансових інструментів.
36. Обліковий ринок, його функції та особливості фінансових інструментів.
37. Особливості та механізм функціонування світового ринку капіталів.
38. Теоретичні моделі і «номінальний попит».
39. «Грошові захисники» і «номінальний попит».
40. Пропозиція грошей на фінансовому ринку та її залежність.
41. Компоненти грошової бази та пропозиції грошей.
42. Роль банківської системи у формованій пропозиції грошей.
43. Емісія готівкових грошей (емісійно-касове регулювання).
44. Рівновага на грошовому ринку та процент.
45. Суть грошової системи та її елементи
46. Призначення грошової системи та її місце в економічній системі країни.
47. Основні типи грошових систем та їхня характеристика.
48. Класифікація типів грошових систем.
49. Еволюція грошових систем.
50. Сучасна грошова система України та її характеристика.
51. Особливості функціонування об'єднаної грошової системи.
52. Класифікація розрахунків.
53. Організація розрахунків.
54. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень.
55. Розрахунки платіжними вимогами.
56. Розрахунки із застосуванням платіжних вимог-доручень.
57. Механізм здійснення розрахунків чеками.
58. Механізм використання векселя у платіжному обороті.
59. Розрахунки акредитивами та механізм сплати.
60. Міжбанківські кореспондентські відносини.
61. Сутність, форми і причини інфляції.
62. Теоретичні концепції інфляції.
63. Види інфляції.
64. Наслідки інфляції.
65. Особливості інфляції в Україні.
66. Показники вимірювання інфляції.
67. Методи регулювання інфляції.
68. Сутність грошових реформ та їхня класифікація.
69. Моделі грошових реформ і їх функції.
70. Моделі і таргетування інфляції
71. Походження і сутність кредиту. Об'єкт і суб'єкт кредиту.
72. Перетворення грошей на капітал та розвиток кредиту.
73. Функції та роль кредиту.
74. Функціональні характеристики інших кредитних відносин.
75. Форми кредиту та їхня загальна характеристика.
76. Характерні ознаки кредиту в ринковій економіці.
77. Характеристика окремих видів кредиту.

78. Переваги використання лізингу в розвитку економіки України.
79. Державний кредит та його види.
80. Комерційні кредити.
81. Банківський кредит його види і ознаки.
82. Система банківського кредитування.
83. Принципи банківського кредитування.
84. Форми забезпечення кредитів.
85. Методи банківського кредитування.
86. Механізм банківського кредитування.
87. Оцінка платоспроможності підприємств при отриманні кредиту.
88. Відсоток загального кредиту (позиковий кредит). Норма відсотка (відсоткова ставка).
89.. Вартість кредиту.
90. Роль кредиту в розвитку ринкових відносин.
91. Кредитна система та її структура.
92. Національний банк України та його функції.
93. Державні банки: ознаки, функції та управління.
94. Акціонерні банки — основні ланки кредитної системи.
95. Функції та види банків нижчого рівня.
96. Ознаки та характеристика кооперативних банків.
97. Капітал банку, його види та управління ним.
98. Активні операції банків та їхня структура.
99. Пасивні операції банків та їхня структура.
100. Комісійно-посередницькі операції банків.
101. Депозитні операції банків. Вклади та їхні типи.
102. Ризик та управління ним.
103. Банківські об’єднання та їхні типи.
104. Міжбанківські кореспондентські відносини.
105. Міжбанківський ринок грошей.
106. Надлишковий резерв, хто його визначає.
107. Грошово-кредитна політика національного банку.
108. Інструменти грошово-кредитної політики.
109. Політика центрального банку щодо обов’язкового резервування.
110. Міжнародний кредит та характеристика міжнародних операцій.
111. Недоліки у використанні міжнародних кредитів в Україні.
112. Сутність та особливості іпотечного кредиту. Організація роботи банків з клієнтами та кредитний договір
113. Загальна характеристика основних спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів.
114. Валютні відносини та валютні системи.
115. Валюта та конвертованість валюти.
116. Валютний курс та курсова політика.
117. Види та порядок визначення валютних курсів.
118. Регулювання валютних курсів та валютний коридор.

119. Загальна характеристика та структура валютного ринку.
120. Валютні операції.
121. Валютні ризики і методи валютного страхування.
122. Платіжний баланс та його структура.
123. Методи балансування та формування платіжного балансу.
124. Загальна характеристика основних міжнародних кредитних організацій.
125. Фінансова репресія держави.
126. Грошово-кредитний суверенітет

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бастейбл Ч. Ф. Суспільні фінанси / За ред. С. П. Захарченкова. – 3-е вид., перероб. і допов. – Харків : Віват, 2016. – 37-54.
2. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4–16.
3. Венгер, В. В. Фінанси : навч. посіб. / В. В. Венгер ; М-во освіти і науки України, Київ. екон. ін-т менеджменту "ЕКОМЕН". – К. : ЦУЛ, 2017. – 427 с.
4. Габбард Р. Г. Гроші, фінансова система та економіка: (Пер з англ.) / Глен Р. Габбард; Наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесневич. – К.: КНЕУ, 2009. – 889 с.
5. Гроші та кредит : навч. посібник / І. В. Алєксєєв, М. К. Бондарчук. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 216 с.
6. Гроші та кредит: підручник / П. Г. Ільчук, О. О. Коць, І. Ю. Кондрат, Н. Б. Ярошевич. – Львів: Видавець ПП Сорока Т. Б., 2016. -412с.
7. Гроші та кредит: підручник / П.Г.Ільчук, О.О.Коць, І.Ю.Кондрат, Н.Б. Ярошевич. – Львів: Видавець ПП Сорока Т.Б., 2016. – 412с.
8. Гриценко, А. Інститут таргетування інфляції: зарубіжний досвід іперспективи запровадження в Україні [Текст] : наукова доповідь /А. А. Гриценко, Т. О. Кричевська, О. І. Петрик / Інститут еконо-міки та прогнозування НАН України. – К., 2008. – С. 6.
9. Гроші та кредит: підручник / За ред. Б. С. Івасіва. – Т.: Картбланш, 2013. – 510 с.
10. Гроші та кредит : навч.-метод. посіб. для студентів, що навчаються за фахом 6.050107 – Економіка підприємства (кредит.-модул. система) / Нар. укр. акад., [каф. економіки підприємства ; авт.-упоряд. Г.Б. Тимохова]. – Харків : Вид-во НУА, 2014.
11. Гурова К. Д., Шелест О. Л., Колупаєва І. В.. Фінанси, гроші та кредит: Навч. пос. – Х.: Світ Книг, 2015. – 672 с.
12. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення : монографія / О. М. Алимов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук [та ін] ; Об’єднаний ін-т економіки. – К. : Об’єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 540 с.
13. Міжнародні фінанси : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, В. В. Ковалевський та ін. ; за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, В. В. Ковалевського. – 2-е вид., переробл. і допов. – К. : ЦУЛ, 2017. – 639 с.
14. Міжнародні фінанси [тескт] навч. посіб. 5-те вид. перероб. та доп./ за ред. Козака Ю. Г.– Київ – Катовіце.: Центр учбової літератури, 2014.
15. Романенко, О. Р. Фінанси : підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко ; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.
16. Сталий розвиток місцевих громад: підручник (кол.вставки)/ М.О. Клименко, О.М. Клименко, Л.В. Клименко. – Київ: Видавничий дім «Кондор»,

2018. – 296 с.

17. Стельмах, В. С. Грошово-кредитна політика в Україні [Текст] /В. С. Стельмах, А. О. Єпіфанов, Н. І. Гребеник, В. І. Міщенко / заред. В. І. Міщенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, КОО,2013. – 421 с.

18. Тимохова Г.Б. Фінанси : метод. рек. для студентів, які навчаються за спеціальністю 051 – Економіка / Нар. укр. акад., [каф. економіки підприємства ; авт.-упоряд. Г. Б. Тимохова]. – Харьков : Изд-во НУА, 2017. –88 с.

19. Тимохова Г. Б. Гроші та кредит : Навч. посіб. для студ. екон. спец. / Г. Б. Тимохова ; Нар. укр. акад. [Каф. менеджменту] – Х. : Вид-во НУА, 2007. – 164 с.

20. Управління державним боргом : навч. посіб. / О. О. Прутська, О. А. Сьомченков, Ж. В. Гарбар [та ін.] ; КНТЕУ, ВТЕІ. – Вінниця : [Балюк І. В.], 2009. – 217 с.

21. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. – 416 с.

22. Фінанси: навчальний посібник в 2-х ч. / [Баранова В.Г., Волохова І.С., ХомутенкоВ.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015.

23. Фінанси України : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко, Н. В. Проць [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Карліна, канд. екон. наук, доц. О. А. Івашко.. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 332 с

24. Фінанси у схемах та таблицях : навч.-метод. посібник / О. С. Поважний, В. В. Петрушевська, Н. О. Шира – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 440 с

25. Фінансова безпека банківського сектору України: теорія, методологія, практика: Монографія / Ніколаєнко Ю.В. ВД «Кондор», 2017. – 256 с.

26. Юхименко П.І Теорія монетаризму.: Навч. пос. - К.: Кондор, 2018. – 386 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу: www.minfin.gov.ua

2. Офіційний веб-портал Верховної ради України – Режим доступу: www.rada.gov.ua

3. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України – Режим доступу: www.bank.gov.ua

4. Офіційний портал Державної фіскальної служби України – Режим доступу: sfs.gov.ua

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

6. Офіційний сайт Державної служби зайнятості –Режим доступу: http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index

7. Веб-портал Державної казначейської служби України – Режим доступу: treasury.gov.ua/main/uk/index

8. Офіційний сайт Державної міграційної служби України – Режим доступу: www.dmsu.gov.ua

ЗМІСТ

Вступ 3
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни 4
Плани семінарських(практичних) занять 8
Самостійна робота 40
Робота з кейсами 42
Перелік питань для контролю рівня засвоєння програми з курсу «Гроші та кредит» 53
Рекомендована література 57

Навчальне видання

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Методичні рекомендації
до практичних занять для студентів,
що навчаються за спеціальністю
051 - Економіка
(Для всіх форм навчання)

А в т о р - у п о р я д н и к Тимохова Галина Борисівна

В авторській редакції
Комп'ютерний набір Г.Б. Тимохова

Підписано до друку 11.05.20. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Ум. друк. арк. 3,72. Обл.-вид. арк. 2,51.
Тираж 100 пр. Зам №

План 2019/20 навч. р., поз. № 3.5.2.11 в переліку робіт кафедри

Видавництво
Народної української академії
Свідоцтво № 1153 від 16.12.2002.

Надруковано у видавництві Народної української академії
Україна, 61000, Харків, МСП, вул. Лермонтовська, 27.